

(/)

🏠 (/)

> Vikingetid og Middelalder (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13>)

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>)

> Bebyggelse på Samsø i vikingetid og middelalder

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/vikingernes-stoerste-slag>)

Bebyggelse på Samsø i vikingetid og middelalder

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 1583

Del artikel: **f** (<https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/bebyggelse-paa-samsoe-i-vikingetid-og-middelalder>) **t** (<https://twitter.com/home?status=> Aktiviteten kan ses på <http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/bebyggelse-paa-samsoe-i-vikingetid-og-middelalder>) **in**

(<http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie->

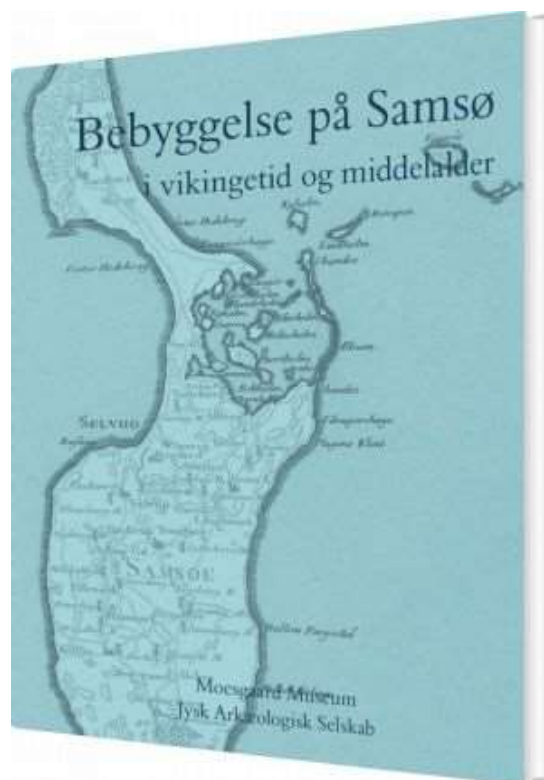
[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/bebyggelse-paa-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/bebyggelse-paa-samsoe-i-vikingetid-og-middelalder&title=)

[samsoe-i-vikingetid-og-middelalder&title=\)](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/bebyggelse-paa-samsoe-i-vikingetid-og-middelalder&title=)

**Mogens Høegsbjerg, Dorthe Haahr Kristiansen,
Lars Krants Larsen, Jette Linaa, Hans Skov og
Michael Vinter**

Bebyggelse på Samsø i vikingetid og middelalder

Udgivet af Jysk arkæologisk Selskab og Moesgaard Museum 2020. 121 s. III.

Af Maria Lauridsen, museumsinspektør Odense Bys Museer

Da jeg blev spurgt af Historie-Online.dk, om jeg kunne have lyst til at anmelde denne bog, tog det mig ikke mange minutter at takke ja. Det er en bog, som har stået højt på min læseliste, og så er det jo en fornøjelse at kombinere det med en anmeldelse.

I den nye bog, *Bebyggelse på Samsø i vikingetid og middelalder*, giver de fem forfattere sig i kast med at opridse et billede af bebyggelsen på Samsø. Bogen, der er på 121 sider alt inklusivt, fremstår særdeles lækker og indbydende. Den er i hårdt format, og der er god plads til såvel tekst som flotte fotos og oversigtsplaner. Bogen er inddelt i fem hovedkapitler, der hver er inddelt i logiske underafsnit. Derudover er der både forord, indledning, og til allersidst i bogen finder vi både noter og et stedregister, hvilket gør bogen nyttig som et opslagsværk.

I forord og indledningen præsenteres vi for de forhold, der gør, at bogen er blevet til. Der er en lang forhistorie, som rækker helt tilbage til 2008, og derfor er det ekstra glædeligt, at bogen her i 2020 endelig er blevet en realitet. Yderligere får vi her en række forklaringer på de valg og indirekte fravalg, der er gjort i bogen, så på den måde er læseren godt rustet til at tage fat på læsningen.

Og der er nok at tage fat på i bogens andet kapitel, hvor vi bliver præsenteret for Stednavne på Samsø. Kapitlet, der er skrevet af Dorthe Haahr Kristiansen, har en grundig gennemgang af udvalgte stednavne på Samsø. Der er fint gjort rede for, hvilke stednavne der behandles, og ikke mindst hvilke oplysninger der kan opnås gennem stednavne. Det er interessant at høre om, hvordan stednavnene kan bruges til at belyse, hvordan bebyggelsen har udviklet sig i vikingetiden og middelalderen. Og som mange andre steder, fortæller de bevarede stednavne en historie om udvidelser, flytninger og indskrænkninger. Det lykkedes fint for forfatteren at komme omkring både adelbyer og torpudviklingen på Samsø, ligesom tolkningen og forståelsen af mange af stednavne fint understøtter de tolkninger der opsættes.

Gennemgangen er god og ledsages af et flot billedmateriale, der understøtter beskrivelserne, og kapitlet rundes af med et overskueligt katalog over de stednavne, der er anvendt i kapitlet.

Fra stednavne rykker man videre til arkæologien. Kapitlet som er skrevet af Mogens Høegsberg, præsenterer de arkæologiske undersøgelser der er foretaget på øen. Kapitlet er helt klassisk opbygget med en præsentation af forskningshistorik og metode. Særligt metoden er god at have i baghovedet

når man læser kapitlet. Forfatteren har således ikke været inde i alle sager og kigge på originalmateriale – derfor er der tale om et sammenskriv af ældre resultater og ikke nytolkninger. Eftersom der ikke lægges skjul på, at der er tale om et sammenskriv, er det fint bare at få opsummeret, hvad man på nuværende tidspunkt ved om Samsø på baggrund af arkæologien, dog synes jeg, at Kanhavekanalen behandles særdeles overfladisk. Det kan godt undre, eftersom den med forfatterens egne ord var en vigtig forudsætning for, hvordan vikingetiden på Samsø udviklede sig.

Generelt er kapitlet lidt, i mangel af bedre ord, "fattigt". Men forfatteren er også udfordret af, at de arkæologiske kilder er relativt sparsomme i forhold til det emne, der ønskes belyst. Det er også vigtigt allerede her at påpege, at kapitlet absolut ikke skal ses alene, men i sammenhæng med de andre kapitler i fællesskab belyser emnet.

Kapitlet afsluttes med et 13 sider langt katalog over udgravningslokaliteter, det er klassisk opbygget og består af en let gennemgang og beskrivelse af lokaliteterne. Kataloget er sparsomt illustreret, gode og mange billeder er i min verden altid ønskeligt, men for at være fair er det ikke nødvendigt for forståelsen.

Fra de arkæologiske kilder, går vi videre til en anden form for arkæologiske kilder, nemlig de mange metalfund, der er fremkommet i de senere år. Kapitlet Metaldekteforsøgninger på Samsø er skrevet af Michael Vinter og starter med påstanden om, at metaldekte er en ikke-destruktiv metode. Jeg tillader mig at kalde det en påstand, for metaldekte kan være destruktiv, hvis den ikke ledsages af behørig dokumentation.

Selve kapitlet omhandler resultaterne af en lang række dekteforsøgninger, hvor udvælgelsen af flere af de afsøgte lokaliteter er foretaget af forfatteren. Dermed har man haft mulighed for at få afsøgt steder, hvor der var en klar formodning om, at der kunne opnås ny viden om bebyggelserne på øen.

Lokaliteterne er fint beskrevet og illustreret med gode læsbare kort og gode billeder. Kapitlet afsluttes med en sammenskrivning og præsentation af den viden og de spørgsmål, som forfatteren kan udlede af de mange dekteforsøgninger. Der er ingen tvivl om, at der er lagt et stort arbejde i disse dekteforsøgninger og at der er opnået stor viden om de metalrige pladser. Det kunne dog have løftet kapitlet, hvis nogle af de mange iagttagelser, der er blevet gjort, var blevet perspektiveret ved at sammenligne med nogle af de mange publicerede metalpladser fra hele landet. På den måde ville det blive tydeligere, hvilke forskelle/ligheder der er mellem Samsø og "fastlandet", og det ville måske blive tydeligere, hvilken betydning Samsøs placering som central beliggende ø har haft.

Kapitlet afsluttes med et lille Appendix om Dektefund fra vikingetid på Samsø 2015-2017 af Jens Jeppesen. Appendixet er et lille katalog over lokaliteter og fund.

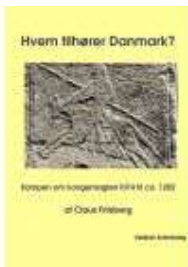
Bogen kommer også kort forbi Samsøs Borge. Her har Hans Skov skrevet et fint lille kapitel, der opsummerer resultaterne af det store fælles borgprojekt mellem Nationalmuseet, Moesgaard Museum og Slots- og Kulturstyrelsen. Der er som sådan ikke noget nyt i dette kapitel i forhold til det publicerede projekt, men det giver et godt overblik over resultaterne af udgravningerne og dermed den nyeste viden om emnet. Dog savner undertegnede, at borgene sættes mere i relation til bebyggelsen på Samsø. Det helt logiske spørgsmål, som mangler, er hvilken betydning borgene havde for bebyggelsen på Samsø?

Heldigvis flettes de foregående kapitler sammen i et kortfattet afsnit, hvor Jette Linaa og Lars Krants Larsen får spundet de løse ender sammen, og mange af de spørgsmål, som opstår undervejs følges til dørs. Kapitlet er meget kort og præcist, og der ridses klart op, hvordan de forskellige indgangsvinkler til at belyse bebyggelsen på Samsø faktisk kan spille godt sammen og bruges til at belyse Samsøs vekslende betydning gennem perioden. Jeg synes dog, at man ender lidt med at tænke – var det det? Det, som kan være en udfordring, når der arbejdes med forskellige indgangsvinkler til et emne, er at holde fokus på netop hovedemnet og klart få trukket linjerne sammen, så der bliver tale om en samlet fortælling frem for enkeltstående analyser. Her er gjort et rigtigt godt forsøg, men jeg er lidt i tvivl, om man er nået helt i mål med det.

Når det er sagt så har jeg nydt at læse bogen. Værket er et godt forsøg på at belyse et spændende og komplekst emne, og bogen er dermed relevant og et værk som appellerer til både fagfolk og alment historieinteresserede.

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/vikingernes-stoerste-slag>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

HVEM TILHØRER DANMARK?

(<http://www.historie-online.dk/boger/hvem-tilhoerer-danmark>)

OLDTIDSSAGAERNE, BIND 8

(<http://www.historie-online.dk/boger/oldtidssagaerne-bind-8>)

DA VIKINGERNE MØDTE KORSET

[online.dk/boger/da-vikingerne-moedte-korset](http://www.historie-online.dk/boger/da-vikingerne-moedte-korset)

Nordjyske fortællinger

Nordjyllands Kystmuseum er gået sammen med Læsø Museum samt KaRe Podcast i det ambitiøse podcastprojekt "Genfortalt-Nordjylland".

(<http://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/nordjyske-fortaellinger>)

Rundt om cyklen

Nyt emne i kildebanken hos HistorieLab